

Vierde versie verantwoordingsplicht, 15 oktober 2008

Bestemmingsplan Tedeco locatie, tekst voor de bestemmingsplanwijziging (tevens verantwoordingsplicht) De verantwoordingsplicht is een wettelijke verplichting voor bestemmingsplannen en bestemmingsplanwijzigingen. De elementen van de tekst kunnen niet naar willekeur in de toelichting bij het bestemmingsplan gewist worden.

Externe veiligheid

Risicobronnen nabij het plangebied

Nabij het plan bevinden zich drie risicobronnen. Akzo Nobel polymer chemicals, de Gasunie en een hogedrukaardgasbuisleiding.

Akzo Nobel polymer chemicals is een chemisch bedrijf dat polymeren produceert en gevaarlijke stoffen in grote hoeveelheden opslaat. Voor het bedrijf is een kwantitatieve risicoanalyse opgesteld. Daarin is een selectie gemaakt van opslagen van stoffen die het risico op een zwaar ongeval in het bedrijf met effecten buiten de erfgrans bepalen. Om de risico's op een zwaar ongeval te berekenen zijn scenario's uitgewerkt voor calamiteiten met de stoffen chloor, waterstofchloride, ammoniak, en fosfortrichloride die in bulk zijn opgeslagen en brandscenario's in de opslag van gevaarlijke stoffen in emballage. Voor het onderhavige plan is een aanvulling op de kwantitatieve risicoanalyse opgesteld. De stof chloor bepaalt de hoogte van het risico. Chloor en ammoniak zijn echter al jaren niet meer in opslag op de locatie. Deze stoffen kunnen uitsluitend na een veiligheidsstudie (HAZOP) en een goedkeuring daarvan door het bevoegd gezag, de provincie, weer in opslag worden genomen. Op dit moment worden de daadwerkelijke risico's bepaald door de opslag van fosfortrichloride. Op basis van die stof is nader onderzoek gedaan naar de hulpvraag bij een calamiteit met deze stof ontstaat.

Op het terrein van de Gasunie zijn twee trailers gestationeerd met flessen aardgas onder hoge druk. Deze trailers zijn bedoeld als noodvoorziening als de aardgaslevering in den lande uitvalt. Voor die trailers is een kwantitatieve risicoanalyse uitgevoerd. Het invloedsgebied van de trailers strekt zich uit tot 32 meter. Het onderhavige plan, het kantoorgebouw bevindt zich op 40 meter van de opstelplaats van de trailer, buiten het invloedsgebied. Voor het plan hoeven derhalve geen aanvullende risicoberekeningen gemaakt te worden.

Naast het te realiseren plan ligt een hogedrukaardgasbuisleiding. De hoogte van de risico's van de aardgasbuisleiding voor dit plan zijn berekend.

Regelgeving

De regelgeving op het gebied van externe veiligheid beoogt om een minimaal veiligheidsniveau de garanderen voor de burger voor wat betreft risico's van opslag en transport van gevaarlijke stoffen. Hiervoor zijn normen en richtwaarden opgenomen in de wetgeving in de vorm van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico.

Plaatsgebonden risico is de plaatsgebonden kans per jaar dat een onbeschermd persoon komt te overlijden ten gevolge van een ongeval met gevaarlijke stoffen. De kans van éénmaal in de miljoen jaar op een dergelijk ongeval is als norm in de regelgeving opgenomen. Het plaatsgebonden risico (PR) is weer te geven met een contour rondom een activiteit.

Het groepsrisico geeft de kans per jaar aan dat een groep personen van een bepaalde grootte (bijvoorbeeld 10, 100 of 1000 personen tegelijk slachtoffer wordt van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico (GR) wordt weergegeven in een curve waarin het aantal personen is afgezet tegen de kans per jaar op (tegelijk) overlijden. Het groepsrisico is echter geen harde norm, maar een oriënterende waarde.

Voor de verschillende typen risicobronnen is regelgeving vastgesteld. Voor bedrijven en installaties zoals in dit geval voor Akzo Nobel polymer chemicals en de aardgasflessentrailer van de Gasunie is de normstelling vastgesteld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen Wet milieubeheer, en voor de hogedrukaardgasbuisleidingen in de circulaire "Zonering langs hogedrukaardgastransportleidingen" van het ministerie van VROM uit 1984.

Nieuwe ontwikkelingen hogedrukaardgasbuisleidingen

Naar verwachting wordt binnenkort nieuwe regelgeving van kracht voor aardgasbuisleidingen. Het concept van deze regelgeving, genaamd "Besluit externe veiligheid aardgasbuisleidingen" is reeds gepubliceerd. Toetsing aan deze conceptregelgeving levert op dat bij de genoemde druk en diameter van de hogedrukaardgasbuisleiding voor de beoordeling van het groepsrisico een gebied van 45 meter ten weerszijden van de leiding dient te worden geïnventariseerd op bebouwing en daaraan gerelateerde aanwezigheid van mensen.

Gemeentelijk extern veiligheidsbeleid

Op 4 juli 2007 is door de Raad de "Omgevingsvisie externe veiligheid" vastgesteld. In die nota is de ambitie vastgelegd wat betreft het veiligheidsniveau wat moet worden nagestreefd per deelgebied in Deventer.

Het ambitieniveau voor het gebied waarin dit plangebied is gelegen is de ambitie "Ruimte voor ontwikkeling" Dit gebied is op de kaart "Gebiedsgerichte ontwikkelingsmogelijkheden externe veiligheid" van de Omgevingsvisie externe veiligheid in de kleur blauw weergegeven.

Het ambitieniveau is samengevat in de onderstaande tabel:

	Overschrijding grenswaarde PR (10^{-6}) voor kwetsbare objecten	Overschrijding richtwaarde PR (10^{-6}) voor beperkt kwetsbare objecten	Overschrijding oriënterende waarde (OW) groepsrisico	Toename groepsrisico
Ruimte voor ontwikkeling	Niet acceptabel	Nieuw: Niet acceptabel Bestaand: Niet wenselijk, indien mogelijk verbeteren	Acceptabel onder voorwaarden optimaal planontwerp	Acceptabel onder voorwaarden optimaal planontwerp

Voor dit plangebied is onder de kop "Kantoorbestemmingen Zutphenseweg" is specifiek in die nota aandacht besteed. In de nota is vermeld dat in het gebied grotere kantoorvestigingen wenselijk zijn. Daarbij is gesteld dat de plaatsgebonden risicocontour van de Gasunie, in casu de aardgasflessentrailer en de hogedrukaardgasbuisleiding mogelijk belemmerend kunnen zijn voor de ontwikkeling van de kantoorlocaties. Inmiddels is gebleken dat dit niet het geval is.

Toetsing aan het plaatsgebonden risico en groepsrisico

Akzo Nobel polymer chemicals

In het rapport "Groepsrisico locatie Deventer, inclusief kantoren" van 15 mei 2008 is de hoogte van het groepsrisico berekend voor het onderhavige plan in relatie tot het bedrijf Akzo Nobel polymer chemicals. Uit het rapport blijkt dat de oriënterende waarde voor het groepsrisico bij realisatie van dit plan met binnen het gebouw 1100 aanwezigen niet wordt overschreden. Uit het rapport "QRA 2006 Akzo Nobel polymer chemicals, locatie Deventer" van 1 februari 2007 blijkt dat het plaatsgebonden risico eveneens geen knelpunt vormt.

Gasunie, aardgasflessentrailer

In het rapport "Kwantitatieve risicoanalyse flessengastrailer" van 14 april 2007 blijkt dat het plaatsgebonden risico geen knelpunt vormt voor het plan. Voor deze bron wordt verder geen groepsrisico berekend omdat binnen een afstand van 32 meter van de bron zich geen objecten bevinden die aanleiding geven tot een groepsrisicoberekening. Ook realisatie van het onderhavige plan leidt niet tot de noodzaak om een groepsrisico te berekenen, aangezien het gebouw zich op 40 meter van de bron bevindt.

Gasunie, hogedrukaardgasbuisleiding

De hoogte van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico voor dit plan ten gevolge van de aardgasbuisleiding is uitgerekend in het rapport "Risicoberekening gastransportleidingen N-553-66-KR-001" van 27 november 2007. In dit rapport werd nog uitgegaan van een aanwezigheid van 1580 personen in het te realiseren kantoorgebouw. Het rapport is per mail van 25 januari 2008 door de

Gasunie aangevuld met een groepsrisicoberekening waarbij uitgegaan wordt van 1100 aanwezigen in het kantoorgebouw. Tevens is in de herberekening het gebouw verder van de gasleiding af geplaatst. Uit het rapport blijkt dat er geen plaatsgebonden risicocontour berekend wordt. Dit vormt dus geen belemmering voor het plan. Verder blijkt dat bij 1100 aanwezigen in het gebouw de oriënterende waarde van het groepsrisico niet wordt overschreden.

Zoals eerder gememoreerd vormt de oriënterende waarde van het groepsrisico geen absolute bovengrens voor de mogelijkheid om dit bouwplan te realiseren. In de Omgevingsvisie externe veiligheid is voor het gebiedstype "Ruimte voor ontwikkeling" waarin dit bouwplan valt een ambitieniveau vastgelegd waarin de oriënterende waarde niet als bovengrens geldt.

De regionale brandweer betrokken bij het ontwerpproces

De regionale brandweer en de Deventer brandweer zijn vroegtijdig bij de ontwikkeling van de kantoorlocatie betrokken. Dit heeft geleid tot optimalisatie van het plan. Zo is in samenspraak met de (regionale) brandweer de afstand tot de aardgasbuisleiding van het kantoor vergroot en het aantal aanwezigen in het gebouw verlaagd.

Tevens is door de regionale brandweer een advies uitgebracht per brief met kenmerk 20081553 op basis van artikel 13 lid 3 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Het advies bevat de volgende aanbevelingen.

1. de te bouwen kantoren dienen dusdanig te worden geconstrueerd dat personen binnen het gebouw kunnen schuilen bij een incident met toxisch gas. Dit kan middels eens centraal afsluitbaar ventilatiesysteem (**actie**: eigenaar gebouw).

Maatregelen in de vervolprocedure(s):

2. de bronmaatregel bij Akzo Nobel (waterscherm) dient te worden geborgd, zodat een incident met PCl_3 (fosfortrichloride) beheersbaar is voor de hulpverleningsdiensten (**actie**: Akzo Nobel);
3. aanbevolen wordt om onderzoek te doen naar het nut en de mogelijkheden om extra maatregelen te treffen die kunnen worden ingezet in geval het waterscherm faalt. Zo kan worden onderzocht of de gemeentelijke brandweer aanvullende voorzieningen kan treffen zoals het plaatsen van mobiele waterschermen (**actie**: regionale en lokale brandweer);
4. er dient een plan voor het kantoorgebouw te worden gemaakt, om de mogelijkheden tot zelfredzaamheid (schuilen, ontruimen) van aanwezigen te bevorderen (**actie**: eigenaar gebouw);
5. er moet een snelle alarmering voor personen binnen de kantoorgebouwen worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld een directe alarmering vanaf Akzo Nobel naar de kantoren (**actie**: Akzo Nobel of eigenaar gebouw);
6. snelheidsbelemmerende maatregelen moeten worden beperkt op het traject tussen de uitrukposten van de hulpverleningsdiensten, de risicobron(en) en mogelijk hulpbehoevenden (**actie**: gemeente Deventer);
7. de wegen en bluswatervoorzieningen binnen het plangebied moeten worden uitgevoerd conform de handleiding Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid (NVBR, 2003) (**actie**: gemeente Deventer);
8. de risicobronnen moeten worden opgenomen als relevante risicobron(en) in het beleidsplan risicocommunicatie (**actie**: gemeente Deventer).

Bij de onderstaande behandeling van de verschillende elementen van de verantwoordingsplicht wordt op de aanbevelingen van de regionale brandweer ingegaan.

Verankering personendichtheid

In de plannen wordt uitgegaan van maximaal 1100 mensen binnen het kantoorgebouw. Dit aantal mensen wordt verankerd in de onderhavige bestemmingsplanwijziging.

Zelfredzaamheid

Dit plan betreft een kantoorgebouw. Medewerkers in een kantoorgebouw worden geacht te beschikken over een hoge zelfredzaamheid. Bij de gebruiksmelding is tevens aandacht voor de onder punt 4 genoemde maatregel waarbij een plan tot ontruiming bij de verschillende incidenten door de eigenaar van het gebouw dient te worden opgesteld. Overigens is het ontruimingsplan een verantwoordelijkheid van de gebouweigenaar. De eigenaar zal het plan ter goedkeuring moeten voorgeleggen aan de brandweer. Het gebouw dient verder voorzien te worden van een handbrandmeldinstallatie en een ontruimingsinstallatie type A (gesproken woord). Hierdoor kunnen verschillende typen ontruimingsverzoeken (ontruimen, danwel binnenblijven bij lekkage van toxisch gas) aan de aanwezigen worden gemeld. Bij lekkage van giftig gas zoals fosfortrichloride is de beste optie om te schuilen in het gebouw. Daarvoor is een goede alarmering nodig. De onder punt 5 van het regionaal brandweeradvies genoemde directe alarmering vanuit Akzo Nobel naar de kantoren nodig. Dit kan niet in het kader van deze procedure of andere regelgeving worden afgedwongen. Bevoorderd zal worden dat afstemming zal plaatsvinden tussen Akzo Nobel en de direct omliggende kantoren dat een alarmering zal plaatsvinden naar de gebouwenbeheerders bij lekkage van fosfortrichloride. De aanbeveling is dan dat in die situatie in het gebouw wordt geschuild.

-Afsluitbaar luchtverversingssysteem in het geval van een incident met toxisch gas

Het kantoorgebouw, dat volgens de bouwregelgeving tevens moet zijn voorzien van een brandbeveiligingsinstallatie, zal worden voorzien van een afsluitbaar luchtverversingssysteem. In het kader van de bouwvergunning wordt dit afsluitbare systeem voorgeschreven. Dit maakt het bouwwerk geschikt als schuilplek bij een incident met toxisch gas. Hierbij wordt tegemoet gekomen aan punt 1 van het regionale brandweeradvies.

-Ontvluchtingsroute

Het gebouw is voorzien van vluchtwegen die van de risicobronnen afgekeerd zijn. De vluchtroute sluit aan op de Hanzeweg. Vanaf daar kan gevlucht worden in noordelijke richting over de Hanzeweg en in zuidelijke richting over de Zutphenseweg. De gevels van het gebouw zullen geen brandbare materialen bevatten wat het ontvluchten bij een calamiteit zal vergemakkelijken.

-Sirenedekkingsgebied

Het gehele plangebied is voorzien van voldoende sirenedekking zodat de alarmering op de locatie goed hoorbaar is.

Bereikbaarheid

-Bereikbaarheid van de risicobronnen

De risicobronnen zijn bereikbaar voor de hulpdiensten via twee routes. Via de Hanzeweg en via de Mr HF de Boerlaan. Dit zijn relatief korte routes. Mocht de windrichting of de omvang van het gebied dat moet worden afgezet problematisch zijn, dan zijn er meerdere mogelijkheden om de risicobronnen te bereiken, onder ander via de Zweedsestraat of via de Zutphenseweg. De regionale brandweer doet onder punt 6 de aanbeveling dat er zo min mogelijk snelheidsbelemmerende maatregelen op deze routes aanwezig dienen te zijn. Aangezien beide routes onderdeel uitmaken van de hoofdwegenstructuur van Deventer zijn er geen snelheidsbelemmerende maatregelen aanwezig op deze routes. Tevens is niet aannemelijk dat deze in de nabij toekomst zullen worden genomen.

-Bereikbaarheid op planniveau

Het plangebied is bereikbaar voor de hulpdiensten via dezelfde routes die zijn benoemd onder het kopje "Bereikbaarheid van de risicobronnen". De aanrijroute vanaf de brandweerkazerne via de Hanzeweg tot het kantoorgebouw heeft een lengte van 1300 meter. De aanrijtijd is daarmee zeer kort te noemen. Gegeven het stratenplan van de stad en de ligging van de risicobronnen en het kantoorgebouw kan de bereikbaarheid als optimaal beschouwd worden. Op de aanrijroutes zijn geen snelheidsbelemmerende maatregelen genomen. Tevens is niet aannemelijk dat deze in de nabije toekomst zullen worden genomen aangezien het plan ligt aan de hoofdwegenstructuur van Deventer.

Bestrijdbaarheid

Rampenbestrijdingplan Akzo Nobel polymer chemicals

Ten behoeve van de bedrijfsactiviteiten bij Akzo Nobel polymer chemicals is een Rampenbestrijdingsplan Akzo Nobel opgesteld. Dit plan wordt iedere vier jaar herzien. Het plan beschrijft specifiek hoe bij een zwaar ongeval op het terrein van Akzo Nobel met gevaarlijke stoffen welke organisatorische maatregelen worden getroffen en welke middelen worden ingezet om het ongeval te bestrijden en het gebied te ontruimen.

Veiligheidsbeheerssysteem voor de hogedrukaardgasbuisleiding

De hogedrukaardgasbuisleidingen van de Gasunie voldoen aan de technische eisen die zijn verwoord in NEN 3650. Tevens voldoet het beheer van de leidingen aan de eisen die aan een veiligheidsbeheerssysteem gesteld worden in de concept Algemene maatregel van bestuur Buisleidingen. Het veiligheidsbeheerssysteem van Gasunie voldoet aan de NTA 8000, hetgeen door VROM inspectie getoetst wordt. VROM inspectie wordt volgens de nieuwe AMvB Buisleidingen verantwoordelijk voor het 1e lijns toezicht op leidingintegriteit, waaronder het toezicht op een deugdelijk veiligheidsbeheerssysteem.

-Bluswater en bluswatercapaciteit

De regionale brandweer doet onder punt 7 de aanbeveling dat de wegen en bluswatervoorzieningen binnen het plangebied moeten worden uitgevoerd conform de handleiding Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid (NVBR 2003)

Voor het plan zelf vindt toetsing op deze regelgeving bij de bouwvergunningverlening plaats.

Het plangebied is voorzien van primaire bluswatervoorziening in de vorm van een dekkend net van brandkranen. De capaciteit van de primaire bluswatervoorziening is afgestemd op de capaciteit van 1 brandweerauto. Vervolgens is voorzien in een tertiare bluswatervoorziening in de vorm van het Basiskanaal (dat in verbinding staat met de IJssel) die voldoet aan de minimale eis van 240 m³ bluswater per uur.

De uitvoering van de wegen en de bluswatervoorzieningen binnen het plangebied voldoen aan het gestelde in de Handleiding bluswatervoorziening en bereikbaarheid, uitgegeven door het NVBR 2003.

Resteffect

Het scenario dat het resteffect bepaald in en rondom het plangebied is een lekkage van fosfortrichloride (PCl₃) uit een opslagtank bij Akzo Nobel polymer chemicals. Over de effecten van een lekkage is door Akzo Nobel polymer chemicals een notitie opgesteld, getiteld "Invloed waterscherm op PCl₃ emissie". In die notitie wordt beschreven wat de te verwachten scenario's zijn als zich een PCl₃ lekkage zich voordoet en wat het effect is van het afschermdende waterscherm bij een lekkage. Dit waterscherm kan snel aangesloten worden door de bedrijfsbrandweer van de Akzo die 24 uur per dag aanwezig is op het bedrijf.

Op basis van de beschreven scenario's is de omgeving van de installatie ingevoerd voor wat betreft het aanwezige aantal mensen bij een pluim van toxisch gas die zich verplaatst van de fosfortrichloride-opslag naar het onderhavige kantoorgebouw.

Gebleken is dat zonder het voornoemde waterscherm lekkage van fosfortrichloride kan leiden tot een onbeheersbaar incident voor de hulpverleningsdiensten. Het gaat om incidenten die vallen in maatrampgrootte V. De maatrampgrootte-schaal loopt op van I tot V waarbij IV en V niet beheersbaar zijn. De Veiligheidsregio heeft aangegeven in haar Beheersplan Rampenbestrijding Regio IJssel-Vecht 2005-2008 dat een grootte van III grens aan de beschikbare hulpverleningscapaciteit.

Het waterscherm reduceert het maximale incident tot een grootte I. Deze grootte wordt door de Veiligheidsregio beheersbaar geacht.

Onder punt 2 doet de regionale brandweer de aanbeveling dat het waterscherm als maatregel bij Akzo Nobel polymer chemicals wordt geborgd. Bij dit bedrijf is de Provincie Overijssel bevoegd gezag voor de milieuvergunning. Het bedrijf valt tevens onder de regelgeving van het Besluit risico's zware ongevallen. In het kader van die regelgeving vinden jaarlijks inspecties plaats over onder andere borging van veiligheidsmaatregelen. Aan de inspecties nemen de provincie, de regionale brandweer en de arbeidsinspectie deel. In dat kader is het waterscherm als maatregel geborgd bij de Akzo. Onder punt 3 wordt aanbevolen om onderzoek te doen naar het nut en de mogelijkheden om extra maatregelen te treffen indien het waterscherm faalt. Dit onderzoek dient initiatief te zijn van de regionale brandweer samen met de lokale brandweer. Het onderzoek hierover zal worden gestart.

Eindafweging

De hoogte van de beschreven risico's, de mogelijke ongevalsscenario's met gevaarlijke stoffen rondom het plangebied, de beschrijving van het bepalende resteffect (lekkage PCl_3 bij de Akzo met afschermend waterscherm), de maatregelen die op het gebied van zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid zijn genomen zijn voor dit plan geoptimaliseerd gezien de ligging van het kantoorgebouw in de nabijheid van de verschillende risicobronnen.

Het plan voldoet aan de risiconormstelling en aan de Omgevingsvisie externe veiligheid van de gemeente Deventer.

De hulpdiensten kunnen adequaat optreden bij het bepalende resteffect voor het plan, lekkage van PCl_3 .

Het aspect externe veiligheid vormt geen belemmering voor het plan.